

1 Care sunt tipurile de termene relevante pentru procedurile civile?

Codul judiciar (*Code judiciaire/Gerechtelijk Wetboek*) menționează mai multe termene diferite.

Acestea pot fi împărțite în două categorii: termenele de așteptare și termenele de prescripție.

Termenele de așteptare (*délais d'attente/wachtermijnen*) sunt termene care trebuie să expire. Cu alte cuvinte, aceste termene trebuie să expire înainte de a se putea formula în mod valid o acțiune în justiție.

Un exemplu de termen de așteptare este **termenul de citare (*délai de citation/dagvaardingstermijn*)**. Între data notificării sau a comunicării citației și data la care are loc ședința preliminară trebuie să existe „un termen de citare”: acesta este de opt zile în procedura pe fond (cauze civile) și de două zile în procedura măsurilor provizorii.

Termenele de prescripție (*délais de forclusion/vervaltermijnen*) sunt termenele în care trebuie să se formuleze o anumită acțiune în justiție, cel mai târziu în ultima zi a termenului sau *dies ad quem*, întrucât, în caz contrar, dreptul de a formula respectiva acțiune în justiție se stinge.

Termenele în care trebuie inițiate procedurile judiciare sunt exemple de termene de prescripție, și anume:

termenul de o lună pentru a formula o cale de atac împotriva unei hotărâri după ce a avut loc procesul (articolul 1051 din Codul judiciar), de la data la care hotărârea este notificată sau comunicată;

termenul de o lună pentru a contesta o hotărâre pronunțată în lipsă (*in absentia*) (articolul 1048 din Codul judiciar), de la data la care hotărârea este notificată sau comunicată;

termenul de trei luni pentru a formula un recurs în fața Curții de Casație (*Cour de cassation/ Hof van Cassatie*) (articolul 1073 din Codul judiciar);

termenul de trei luni pentru a iniția o cerere de terță opoziție (articolul 1129 din Codul judiciar);

termenul de 30 de zile pentru formularea unei acțiuni în despăgubiri împotriva unui judecător pentru eroare judiciară (articolul 1142 din Codul judiciar);

termenul de șase luni pentru redeschiderea unei proceduri civile (articolul 1136 din Codul judiciar).

Așadar, **termenul de citare** este un termen de așteptare.

Articolul 707 din Codul judiciar prevede că termenul comun de citare în procedurile pe fond este de opt zile pentru persoanele care își au domiciliul sau reședința în Belgia.

Același termen se aplică și în următoarele cazuri:

citațiile sunt notificate sau comunicate în Belgia, la domiciliul ales;

persoana căreia i se notifică sau comunică citația nu are un domiciliu sau o reședință cunoscută în Belgia sau în străinătate;

atunci când o citație pentru o parte care are domiciliul în străinătate este notificată sau comunicată în persoană în Belgia.

Termenul de citare în procedura măsurilor provizorii este limitat la două zile (**articolul 1035 din Codul judiciar**). Termenul de citare pentru procedura care se desfășoară în fața **instanței competente în materia sechestrului (*juge des saisies/beslagrechter*)** este tot de două zile, atunci când aceasta din urmă se pronunță în procedura măsurilor provizorii.

În cazul în care pârâtul nu își are domiciliul, reședința sau domiciliul ales în Belgia, „termenele generale” de opt și, respectiv, de două zile indicate mai sus sunt prelungite în conformitate cu **articolul 55 din Codul judiciar**.

Termenul este, așadar (de opt sau de două zile +...):

15 zile atunci când partea locuiește într-o țară învecinată sau în Regatul Unit;

30 de zile atunci când partea locuiește într-o altă țară europeană;

80 de zile atunci când partea locuiește într-o altă parte a lumii.

Cu toate acestea, această prelungire trebuie să fie prevăzută de lege. În ceea ce privește citarea în procedurile pe fond, aceasta este prevăzută la **articolul 709 din Codul judiciar**, în timp ce citarea în procedurile măsurilor provizorii este prevăzută la **articolul 1035 din Codul judiciar**.

În anumite cauze specifice, este posibil ca, după îndeplinirea formalităților de citare, să fie necesar să se procedeze în regim de urgență. În astfel de situații, avocatul sau executorul judecătoresc poate să formuleze în fața instanței competente o cerere prin care să solicite reducerea acestor termene (**articolul 708 din Codul judiciar** în ceea ce privește procedurile pe fond și **articolul 1036 din Codul judiciar** în ceea ce privește procedurile măsurilor provizorii). În momentul notificării sau comunicării citației, executorul judecătoresc transmite și o copie a deciziei de reducere a termenului de citare pentru a informa pârâtul că respectiva cerere a fost admisă.

Unul dintre cele mai importante aspecte ale termenului este **modul de calcul al acestuia**. Procedura de calcul al termenelor este prevăzută la **articolele 48-57 din Codul judiciar** (și anume capitolul VIII din partea întâi a Codului judiciar) (a se vedea mai jos).

Aceste articole reglementează aspectele generale (articolele 48 și 49), termenele de prescripție (articolul 50 primul paragraf), **modul de calcul** al termenelor (articolul 52, articolul 53 primul paragraf, articolul 53a și articolele 54 și 57), situațiile de **forță majoră**,

prelungirea termenelor (articolul 50 al doilea paragraf, articolul 51, articolul 53 al doilea paragraf și articolul 55) și cazul de suspendare din cauza decesului uneia dintre părți (articolul 56).

2 Lista diferitelor zile considerate zile nelucrătoare conform Regulamentului (CEE, Euratom) nr. 1182/71 din 3 iunie 1971.

1 ianuarie (Anul Nou)

Duminică, prima zi de Paște, și luni, a doua zi de Paște (date variabile)

1 mai (Ziua Muncii)

Înălțarea Domnului (a șasea joi după Duminica Paștelui)

Rusaliile și Lunea Rusaliilor (a șaptea duminică și a șaptea luni după Duminica Paștelui)

Sărbători naționale: 21 iulie

15 august (Adormirea Maicii Domnului)

1 noiembrie (Ziua Tuturor Sfinților)

11 noiembrie (Ziua Armistițiului din 1918)

25 decembrie (Crăciunul)

Această listă nu apare în Codul judiciar.

3 Care sunt normele generale aplicabile termenelor în diferitele proceduri civile?

A se vedea întrebarea 1 (de mai sus).

4 Atunci când o anumită acțiune sau formalitate trebuie efectuată într-un anumit termen, care este momentul de la care începe să curgă termenul?

Regula este că *dies a quo* (data actului sau a evenimentului care marchează începutul termenului) NU este inclusă în termen, însă *dies ad quem* (ultima zi a termenului) ESTE inclusă („*dies a quo non computatur in termino*”).

Articolul 52 din Codul judiciar: „Termenul se calculează începând de la miezul nopții până la miezul nopții. Acesta se calculează începând cu ziua următoare celei în care a avut loc actul sau evenimentul care a marcat începutul termenului și include toate zilele, chiar și zilele de sâmbătă, de duminică și zilele de sărbătoare legală.”

În consecință, calculul unui termen nu începe în ziua notificării sau comunicării unei citații ori a unei hotărâri (*dies a quo*), ci în ziua următoare (mai precis, la ora 00.00 în ziua următoare).

De exemplu, dacă citația se notifică sau se comunică luni, 4 mai (*dies a quo*), termenul de citare începe marți, 5 mai. Cu alte cuvinte, prima zi din termenul de opt zile este marți, 5 mai.

În cazul în care data de 4 mai cade într-o zi de vineri, termenul de citare începe sâmbătă, 5 mai. Prin urmare, prima zi a unui termen de citare poate să cadă într-o zi de sâmbătă sau de duminică ori într-o zi de sărbătoare legală.

5 Data de la care începe să curgă termenul poate fi afectată sau modificată ca urmare a metodei de transmitere ori de notificare sau comunicare a actelor (notificare personală prin agent procedural sau prin poștă)?

A/ Notificarea sau comunicarea efectuată de un executor judecătoresc:

În temeiul articolului 57 din Codul judiciar, cu excepția unor dispoziții contrare prevăzute de lege, termenul pentru introducerea unei contestații, a unei căi de atac la o instanță superioară sau a unui recurs la Curtea de Casație începe atunci când hotărârea este notificată sau comunicată persoanei sau la domiciliul acesteia sau, dacă este cazul, atunci când o copie a hotărârii este înmănată sau transmisă, astfel cum se prevede la articolele 38 și 40.

În cazul persoanelor care nu își au domiciliul, locul de reședință sau domiciliul ales în Belgia și care nu pot primi notificarea sau comunicarea în persoană, termenul începe atunci când o copie a hotărârii care trebuie notificată sau comunicată este predată serviciului poștal sau, după caz, procurorului.

În cazul persoanelor fără capacitate juridică, termenul nu începe să curgă până când hotărârea nu este notificată sau comunicată reprezentantului lor legal.

B/ Notificarea sau comunicarea pe baza unui înscris (scrisoare):

În lipsa dispozițiilor contrare prevăzute de lege, în temeiul articolului 53a din Codul judiciar, termenele care încep să curgă atunci când înscrisul este notificat sau comunicat destinatarului sunt calculate astfel:

în cazul în care înscrisul este notificat sau comunicat prin intermediul unui serviciu de corespondență judiciară înregistrată sau al unei scrisori recomandate cu confirmare de primire, din prima zi următoare celei în care scrisoarea a fost prezentată la domiciliul destinatarului sau, dacă este cazul, la reședința sau la domiciliul ales al destinatarului;

atunci când înscrisul este notificat sau comunicat prin scrisoare recomandată sau prin scrisoare simplă, începând cu a treia zi lucrătoare următoare celei în care scrisoarea a fost înmănată serviciilor poștale, cu excepția cazului în care se dovedește altfel de către destinatar;

în cazul în care înscrisul este notificat sau comunicat în schimbul unei confirmări de primire datate, începând cu ziua următoare.

6 În cazul în care termenul este declanșant de producerea unui eveniment, ziua în care evenimentul a avut loc se ia în considerare la calcularea termenului?

Regula este că *dies a quo* (data actului sau a evenimentului care marchează începutul termenului) NU este inclusă în termen, însă *dies ad quem* (ultima zi a termenului) ESTE inclusă.

DIES A QUO:

Articolul 52 din Codul judiciar: „Termenul se calculează începând de la miezul nopții până la miezul nopții. Acesta se calculează începând cu ziua următoare celei în care a avut loc actul sau evenimentul care a marcat începutul termenului și include toate zilele, chiar și zilele de sâmbătă, de duminică și zilele de sărbătoare legală.”

În consecință, calculul unui termen nu începe în ziua notificării sau comunicării unei citații ori a unei hotărâri (*dies a quo*), ci în ziua următoare (mai precis, la ora 00.00).

De exemplu, dacă citația se notifică sau se comunică luni, 4 mai (*dies a quo*), termenul de citare începe marți, 5 mai. Cu alte cuvinte, prima zi din termenul de opt zile este marți, 5 mai.

În cazul în care data de 4 mai cade într-o zi de vineri, termenul de citare începe sâmbătă, 5 mai. Prin urmare, prima zi a unui termen de citare poate să cadă într-o zi de sâmbătă sau de duminică ori într-o zi de sărbătoare legală.

DIES AD QUEM:

Articolul 53 din Codul judiciar: „Data expirării este inclusă în termen. Totuși, în cazul în care această dată este o zi de sâmbătă, de duminică sau o zi de sărbătoare legală, data expirării este mutată în prima zi lucrătoare care urmează.”

Dies ad quem este ziua în care expiră un termen. Aceasta este inclusă în termen și, prin urmare, este ultima zi a termenului.

Cu toate acestea, dacă *dies ad quem* este o zi de sâmbătă, de duminică sau o zi de sărbătoare legală, data expirării este mutată în următoarea zi lucrătoare.

7 Atunci când termenul este exprimat în zile, numărul de zile indicat include zilele calendaristice sau zilele lucrătoare?

În temeiul articolului 52 din Codul judiciar, termenul se calculează de la miezul nopții până la miezul nopții. Acesta se calculează începând cu ziua următoare celei în care a avut loc actul sau evenimentul care a marcat începutul termenului și include toate zilele, chiar și zilele de sâmbătă, de duminică și zilele de sărbătoare legală.

Cu toate acestea, un act nu poate fi prezentat în mod valid în fața grefei instanței decât în zilele și în intervalul orar în care grefa are program de lucru cu publicul, cu excepția cazului în care actul respectiv se întocmește prin mijloace electronice.

Prin urmare, trebuie să se folosească zilele calendaristice.

8 În ce situații termenul este exprimat în săptămâni, luni sau ani?

În temeiul articolului 54 din Codul judiciar, un termen exprimat în luni sau în ani se calculează de la o anumită dată calendaristică dintr-o lună până în ziua precedentă datei calendaristice corespunzătoare a unei alte luni.

Acest articol se aplică numai termenelor exprimate în luni sau în ani (de exemplu, termenul pentru formularea unei contestații sau a unei căi de atac: o lună); acest lucru înseamnă – atunci când este coroborat cu articolul 53 din Codul judiciar – că un termen de o lună, de exemplu, nu este întotdeauna de 30 sau de 31 de zile, ci poate fi mai lung sau mai scurt.

„Dată calendaristică” înseamnă prima zi a termenului, și anume ziua următoare notificării sau comunicării.

9 Când expiră termenul dacă este exprimat în săptămâni, luni sau ani?

În temeiul articolului 53 primul paragraf din Codul judiciar, data expirării (și anume, *dies ad quem*) este inclusă în termen.

10 Dacă termenul expiră într-o sâmbătă, într-o duminică, într-o zi de sărbătoare națională sau într-o zi nelucrătoare, este acesta prelungit până în prima zi lucrătoare următoare?

În temeiul articolului 53 al doilea paragraf din Codul judiciar se prevede totuși că, în cazul în care această zi este o zi de sâmbătă, de duminică sau o zi de sărbătoare legală, data expirării este mutată în prima zi lucrătoare care urmează.

11 Există condiții în care termenele sunt prelungite? În ce condiții se acordă aceste prelungiri?

a/ Termene care nu antrenează decăderea din drepturi:

Articolul 49 din Codul judiciar prevede că termenele sunt stabilite prin lege și că instanțele pot stabili termene numai dacă acest lucru este permis de lege. În temeiul articolului 51 din Codul judiciar, înainte de expirarea termenelor, instanțele pot scurta sau prelungi termenele care nu antrenează decăderea din drepturi. Cu excepția dispozițiilor contrare prevăzute de lege, o prelungire a unui termen nu poate fi mai mare decât termenul inițial și nu mai poate fi acordată nicio altă prelungire suplimentară, cu excepția cazului în care se procedează astfel printr-o decizie motivată și pentru motive întemeiate.

b/ O parte care nu are domiciliul, reședința sau domiciliul ales în Belgia:

În temeiul articolului 55 din Codul judiciar, în cazul în care legea prevede că termenele impuse unei părți care nu are domiciliul, reședința sau domiciliul ales în Belgia trebuie să fie prelungite, această prelungire este:

de 15 zile atunci când partea locuiește într-o țară învecinată sau în Regatul Unit;

de 30 de zile atunci când partea locuiește într-o altă țară europeană;

de 80 de zile atunci când partea locuiește într-o altă parte a lumii.

c/ În cursul vacanței judecătorești:

În temeiul articolului 50 al doilea paragraf din Codul judiciar, orice termen pentru formularea unei contestații sau a unei căi de atac prevăzut la [articolul 1048](#), la [articolul 1051](#) și la [articolul 1253c](#) literele (c) și (d), care începe și se încheie în timpul vacanței judecătorești se prelungește până în a cincisprezecea zi a noului an judiciar.

Vacanța judecătorească începe la 1 iulie și se încheie la 31 august în fiecare an.

În cazul în care termenul pentru formularea unei contestații sau a unei căi de atac începe și se încheie în cursul acestei perioade, atunci *dies ad quem* a acestui termen se prelungește până la 15 septembrie.

Exemplul 1: o hotărâre este notificată sau comunicată la 30 iunie (*dies a quo*). Termenul începe la 1 iulie și se încheie (*dies ad quem*) la 31 iulie.

Exemplul 2: o hotărâre este notificată sau comunicată la 31 iulie (*dies a quo*). Termenul începe la 1 august și se încheie (*dies ad quem*) la 31 august.

În ambele exemple, atât prima zi a termenului, cât și *dies ad quem* cad în timpul vacanței judecătorești și, prin urmare, termenul este prelungit până la 15 septembrie, care este ultima zi lucrătoare pentru notificarea sau comunicarea unei contestații ori a unei căi de atac.

Exemplul 3: o hotărâre este notificată sau comunicată la 29 iunie. Termenul începe la 30 iunie. *Dies ad quem* cade la 29 iulie.

Exemplul 4: o hotărâre este notificată sau comunicată la 1 august. Termenul începe la 2 august. *Dies ad quem* cade la 1 septembrie.

În ambele exemple, fie prima zi a termenului, fie *dies ad quem* cad în afara vacanței judecătorești și, prin urmare, termenul nu este prelungit până la 15 septembrie.

Ar trebui remarcat faptul că, atunci când ultima zi a vacanței judecătorești (31 august) cade într-o zi de sâmbătă sau într-o zi de duminică și ultima zi a termenului (*dies ad quem*) cade tot la 31 august, se pot aplica atât articolul 50 al doilea paragraf din Codul judiciar (prelungirea datorată vacanței judecătorești), cât și articolul 53 al doilea paragraf din Codul judiciar (mutarea datei de expirare în următoarea zi lucrătoare, atunci când această dată de expirare este o zi de sâmbătă, de duminică sau o zi de sărbătoare legală).

Mai întâi ar trebui să se aplice articolul 50 al doilea paragraf din Codul judiciar, înainte de a se aplica articolul 53 al doilea paragraf din Codul judiciar.

Exemplu:

O hotărâre este notificată sau comunicată la 31 iulie. Termenul pentru formularea unei contestații sau a unei căi de atac începe să curgă la 1 august și se termină la 31 august, care cade într-o zi de sâmbătă sau de duminică.

În temeiul articolului 50 al doilea paragraf din Codul judiciar, prima și ultima zi a termenului cad în timpul vacanței judecătorești, ceea ce înseamnă că termenul se prelungește până la 15 septembrie.

Doar în cazul în care data de 15 septembrie este o zi de sâmbătă sau de duminică poate fi aplicat articolul 53 al doilea paragraf din Codul judiciar, ultima zi a termenului fiind mutată în ziua de luni.

d/ Decesul părții care a primit permisiunea de a formula o contestație, o cale de atac la o instanță superioară sau un recurs la Curtea de Casație:

În temeiul articolului 56 din Codul judiciar, decesul părții determină suspendarea termenului impus părții în cauză pentru a formula o contestație, o cale de atac la o instanță superioară sau un recurs la Curtea de Casație.

Acest termen reîncepe să curgă numai după ce hotărârea este notificată sau comunicată din nou la domiciliul defunctului și nu va începe să curgă decât după expirarea termenelor de întocmire și de examinare a unui inventar, în cazul în care hotărârea este notificată sau comunicată înainte de expirarea acestor termene.

Hotărârea poate fi notificată sau comunicată tuturor moștenitorilor, fără a li se menționa numele și calitatea. Cu toate acestea, orice parte interesată poate fi exonerată de decăderea din drepturi care rezultă din expirarea termenelor de formulare a unei căi de atac în cazul în care se constată că partea respectivă nu a avut cunoștința de notificare sau de comunicare.

12 Există termene pentru introducerea căilor de atac?

Ca regulă generală, în temeiul articolului 1050 din Codul judiciar, în toate cazurile se poate formula o cale de atac imediat după pronunțarea hotărârii, chiar dacă aceasta a fost pronunțată în lipsă. În ceea ce privește o hotărâre pronunțată în materie de competență sau, dacă nu se decide altfel de către instanță, o hotărâre provizorie, o cale de atac poate fi introdusă numai împreună cu calea de atac formulată împotriva hotărârii definitive.

În temeiul articolului 1051 din Codul judiciar, termenul pentru introducerea unei căi de atac este de o lună de la notificarea sau comunicarea hotărârii în conformitate cu [articolul 792](#) al doilea și al treilea paragraf. Cu toate acestea, în conformitate cu articolul 1054 din Codul judiciar, părțile pot depune un recurs incident împotriva oricărei părți la acțiunea în fața instanței de apel, în orice moment, chiar dacă hotărârea a fost comunicată sau notificată fără rezerve ori a fost acceptată înainte de notificarea sau comunicarea sa.

13 Pot instanțele să modifice termenele, în special termenele de înfățișare în instanță sau să stabilească o dată specială pentru înfățișare?

În temeiul articolului 51 din Codul judiciar, înainte de expirarea termenelor, instanțele pot scurta sau prelungi termenele care nu antrenează decăderea din drepturi. Cu excepția dispozițiilor contrare prevăzute de lege, o prelungire a unui termen nu poate fi mai mare decât termenul inițial și nu mai poate fi acordată nicio altă prelungire suplimentară, cu excepția cazului în care se procedează astfel printr-o decizie motivată și pentru motive întemeiate.

14 Când un act destinat unei părți care își are reședința într-un loc în care ar putea beneficia de o prelungire a termenului este notificat într-un loc unde persoanele nu beneficiază de o astfel de prelungire, persoana destinatară pierde beneficiul extinderii termenului?

Articolul 55 din Codul judiciar a fost introdus în mod specific pentru o astfel de parte. În cazul în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute la acest articol, partea respectivă poate beneficia de această dispoziție.

15 Care sunt consecințele nerespectării termenelor?

Conform articolului 50 primul paragraf din Codul judiciar, termenele care antrenează decăderea din drepturi nu pot fi reduse sau prelungite, nici chiar cu acordul părților, cu excepția cazului în care această prescripție este justificată de condițiile prevăzute de lege.

Cu alte cuvinte, actul juridic trebuie să fie efectuat înainte de expirarea termenului, în caz contrar, acesta riscă să decadă din termen și să fie inadmisibil.

16 Dacă termenul expiră, care sunt căile de atac la care pot apela persoanele care nu au respectat termenele, respectiv părțile aflate în culpă?

Nerespectarea unui termen de prescripție este definitivă. Cu alte cuvinte, nu mai este posibil să se introducă o cale de atac, cu excepția cazurilor de încălcare a legii.

Ultima actualizare: 24/10/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.